

รูปแบบการพัฒนาสันติกรุณาสำหรับยุวารีสันติภาพ*

A Model for Development of Santi-Karuna for Youth

¹นรารัตน์ สวงนทรัพย์, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และ พระปราโมทย์ วาทโกวิโท

¹Nararat Sanguansap, Phramaha Hansa Dhammahāso

and Phra Pramote Vadagovido

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding's Author's Email: Bimnararat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาเยาวชนหญิงในอำเภอ ปรารังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนายุวารีสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี 3) เพื่อได้รูปแบบการพัฒนาสันติกรุณาสำหรับยุวารีสันติภาพ อำเภอปรารังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ เป็นวิจัยคุณภาพเชิงพัฒนาแบบ R&D โดยศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และวิจัยเชิงทดลอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 2 กลุ่ม จำนวน 19 ท่าน โดยคัดเลือกคุณสมบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจเครื่องมือรวม 12 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) บริบท สภาพอำเภอปรารังค์ภูมีพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหา ได้แก่ การท้องก่อนวัยอันควร การคบเพื่อน การใช้สื่อโซเชียลเกินความจำเป็น (2) การพัฒนาเยาวชนหญิงออกจากปัญหา โดยสร้างคุณค่าตนเอง พัฒนาเป็นแกนนำด้านจิตสาธารณะที่มีสติ กรุณาเป็นฐาน เห็นคุณค่าในการทำช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อสันติภาพ (3) รูปแบบการพัฒนาสันติกรุณาสำหรับยุวารีสันติภาพเป็นการบูรณาการพุทธสันติวิธีกับวิทยาการร่วมสมัย ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ การยิ้มแย้ม ใจเย็น เป็นกัลยาณมิตร คิดถึงผู้อื่น หยิบยื่นแบ่งปัน สานฝันพลโลก โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือเปิดใจ ยอมรับ พัฒนา และแบ่งปันอย่างมีกรุณา ให้เกิดสันติภาพ มีจิตใจอ่อนโยน ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นความลำบาก มีจิตสาธารณะบริการสังคม เป็นประโยชน์ตนเอง ครอบคลุม บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ลดความขัดแย้งเจริญเติบโตอย่างมีศักยภาพ การฝึกอบรมยุวารีสันติภาพให้เป็นแกนนำเยาวชนหญิงต้นแบบ เข้าถึงวิถีกรุณา 4 ด้าน 1) แก่ล้าทางความคิด 2) มีวินัย รู้เคารพการยอมรับ 3) มีใจกตัญญูต่อบุคคล 4) เชิดชูสังคม สิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ตามแนวคิด (KARUNA-DHAM MODEL) ยุวารีสันติภาพ อำเภอปรารังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; สันติกรุณา; ยุวารีสันติภาพ

* Received January 11, 2021; Revised February 3, 2021; Accepted February 7, 2021

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to study the context, problems, concepts, and theories of youth development in Prangku district, Sisaket province; 2) to analyze a model for the development of peaceful youth according to the Buddhist peaceful means; and 2) to acquire a model for the development of Santi-Karuṇā for peaceful youth in Prangku district, Sisaket province. The study was a qualitative research by means of research and development process from studying documents, in-depth interviews, and experimental research. The key informants were divided into 2 groups with a total of 19 persons selected based on qualifications. The research instruments were tested by 12 experts.

The results of the study are found as follows: 1) The context and conditions of Prangku district that are exposed to risks are teenage pregnancy, association with friends, and the excessive use of social media; 2) The development of youth to solve the problem by building self-worth, being a leader in the public mind with mindfulness and compassion as a base, recognizing the values in helping others for peace; and 3) A model for the development of Santi-Karuṇā for peaceful youth is the integration of Buddhist peaceful means with modern science which consist of 6 attributes as follows: smiley, calm, kalyāṇa-mittatā (being a good friend), empathetic of others, sharing, and following dreams. All of which can be done through the following 4 steps: opening mind, accepting, developing, and compassionately sharing in order to build peace, to have a kind heart, to help other people from difficulty, to have a public mind for social service, to benefit oneself, family, villages, monasteries, schools, and communities, and lastly, to reduce conflict and to grow with full competencies. The training of peaceful youth to be a role model of youth leader must follow the way of compassion in all 4 aspects: 1) to have courage to think; 2) to have discipline, respect, and acceptance; 3) to have gratitude towards others; and 4) to admire society and environment through the participation of villages, monasteries, schools, and communities. All of which fall under the "Karuna-Dham Model" for peaceful youth, Prangku district, Sisaket province.

Keywords: Development Model; Santi-Karuṇā; Peaceful Youth

บทนำ

เยาวชนหญิง หรือ “ยุวนารี” คือเด็กในวัยที่กำลังเข้าสู่เยาวชน “ยุวนารี” ที่เติบโตขึ้นท่ามกลางสภาวะการณ์ทางสังคม โดยจากการสำรวจสถิติสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมของเด็ก และเยาวชนไทยพบปัญหาสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ อันดับ 1 ปัญหาเยาวชนเสพยาเสพติดมากถึง 2.7 ล้านคน อายุระหว่าง 15-19 ปี จำนวน

3 แสนคนต้องเข้ารับการรักษา ส่วนเยาวชนอายุ 11 ปีจำนวน 7 คนเริ่มเสพยาบ้า และอายุ 7 ปีส่งยาบ้า
 อันดับ 2. ปัญหาวัยรุ่นตั้งครรกก่อนวัยอันควร จากสถิติพบว่า อายุต่ำกว่า 19 ปีลงมา ท้องถึงปีละ 1.5 แสนคน
 อันดับ 3 เด็กถูกละเมิดและกลั่นแกล้ง กระทำความรุนแรงโดยสื่อ อันดับ 4 การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ยุคใหม่ที่
 รักลูกแบบไม่ถูกทาง อันดับ 5 การเสพสื่อออนไลน์ผ่านสื่อออนไลน์ และอันดับ 6 การบริโภคเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ เกิดนักดื่มหน้าใหม่ เพิ่มขึ้น 2.5 ล้านคน โดยอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถซื้อหาเครื่องดื่มได้เองถึง
 ร้อยละ 98.7 (Thai Health Promotion Foundation, 2019)

เนื่องจากสภาพพื้นที่การศึกษาสาเหตุ ของปัญหาเยาวชนหญิงอำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า
 เกิดจากด้านค่านิยม การคบเพื่อน สื่อโลกโซเชียลปัจจุบัน ตลอดจนขาดต้นแบบในวัยเดียวกัน ให้กับเยาวชน
 หญิงที่ขาดความเชื่อมั่นในการทำมาดี และมีพฤติกรรมเปลี่ยนแบบที่ไม่เหมาะสม ถูกล่อลวง และใช้เวลา
 เข้าถึงสื่อมากเกินไป (สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่) สอดคล้องกับปัญหาสังคมด้านการละเมิดสิทธิส่วน
 บุคคลโดยการกระทำโดยสื่อ เล่นการพนันผ่านออนไลน์มากขึ้น จากข้อมูลยังพบว่าเด็ก และเยาวชนร้อยละ
 63.7 ชอบดูสื่อลามก ร้อยละ 15.7 เคยดาวน์โหลดภาพโป๊เปลือย ถูกล่อลวงกระทำชำเรา มีแนวโน้มสูงขึ้น สถิติ
 เด็กอายุต่ำกว่า 19 ปีทำคลอดสูงกว่า 108,427 คน กว่า 1 ใน 2 ของเด็กและเยาวชนในระดับอุดมศึกษา
 ยอมรับการอยู่ก่อนแต่ง ขณะที่ปัญหาการใช้ความรุนแรงยังเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน

ดังนั้น การได้มาซึ่งรูปแบบการพัฒนาเยาวชนหญิงให้เข้มแข็ง และเป็นแกนนำเพื่อช่วยเหลือป้องกันใน
 เยาวชนวัยเดียวกัน จึงมีการศึกษาวิเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีวิชยาการร่วมสมัย มาบูรณาการแนวทางพุทธ
 สันติวิธีเพื่อได้รูปแบบพัฒนายุวนารีสันติภาพในอำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ ได้จากการสะท้อนจาก
 บริบท สภาพปัญหา สาเหตุ และผู้วิจัยได้นำหลักพุทธสันติวิธี มาเป็นเครื่องมือออกแบบการฝึกอบรมเพื่อการ
 พัฒนาไปสู่การคลี่คลายของปัญหาดังกล่าว โดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกัน ปกป้องความเป็นจิตอาสา คือกรุณา
 ตนเอง และผู้อื่น ในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการวิเคราะห์และสร้างเครื่องมือ ชุดฝึกอบรมพัฒนาได้
 คำนึงถึง การส่งผลกระทบต่อ 3 ด้าน คือ ตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงเป็นที่มาของการบูรณาการพุทธสันติ
 วิธีทำให้ตนเองมีสติยับยั้ง ควบคุมการตัดสินใจ การแยกแยะทางความคิด ด้านสังคมเพื่อการไม่กระทบกระทั่ง
 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การเป็นต้นแบบแนวทางให้เพื่อนหญิงให้มีพลังหญิงเพิ่มขึ้น จึงเสริมสร้างสันติสุข
 อย่างใคร่ครวญ รู้จักยอมรับ การเห็นคุณค่าตนเอง และผู้อื่น โดยปราศจากความขัดแย้งการแก้ปัญหาด้วยการ
 รับฟังอย่างประณีตประนอม และพัฒนาเป็นโครงการกิจกรรมรู้จักสิ่งแวดล้อมร่วมกับพลโลก

จากบริบท สภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาเยาวชน พร้อมกับสร้างความเข้มแข็งทาง
 จิตใจ และคิดช่วยเหลือผู้อื่นโดยนำหลักสติ ยับยั้งอารมณ์ หลักสันติการยอมรับ และหลักกรุณาคิดช่วยเหลือ
 แบ่งปันมาบูรณาการเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนายุวนารีให้มีสันติภาพ ให้เป็นแกนนำ พลังต้นแบบการทำ
 มาดี ดึงตนเองออกจากสภาพปัญหาต่าง ๆ แก่เยาวชนวัยเดียวกันในอำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ ที่มี
 การส่งเสริมจากครอบครัว วัด โรงเรียน และชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาเยาวชนหญิงในอำเภอ ปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบยุวนารีสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี
3. เพื่อได้รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพัฒนา Research & Development (R & D) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทดลองใช้ (Practical Trial) นำข้อมูลมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษา บริบท สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาเยาวชน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางการพัฒนาความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เยาวชนหญิง ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน บุคลากรในพื้นที่ เพื่อทราบสภาพปัญหา และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา หลักธรรม แนวคิด ทฤษฎีหลักสันติ เพื่อออกแบบและตรวจเครื่องมือ จำนวน 19 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ /ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน และศึกษาความรู้จากตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ นำมาบูรณาการจัดทำ “รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ”

ขั้นตอนที่ 5 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้อีก จำนวน 7 คน มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับรองโมเดล/ชี้แนะการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ แล้วนำคำแนะนำ ปรับแก้รูปแบบหรือโมเดลที่ให้ความถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 นำรูปแบบไปทดลองใช้ (Practical Trial) กับเยาวชนหญิง “ยุวนารีสันติภาพ” จำนวน 15 คน ติดตามเยี่ยม ประเมินผลต่อเนื่อง โดยประเมินผ่านสมุดป่นประสบการณ์ โครงการงาน กิจกรรมบริการสังคม เป็นเวลา 3 เดือน เพื่อเห็นผลอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 7 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Practical Trial) มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล นำเสนอ “รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ” เพื่อใช้กับเยาวชนหญิงในชุมชนต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ สรุปผลการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาเยาวชนหญิงในอำเภอ ปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาของเยาวชนหญิงอำเภอปรางค์กู๋ เยาวชนเริ่มการมีความสัมพันธ์ชู้สาวในระหว่างเรียนได้ เป็นเหตุให้มีการตั้งท้องก่อนวัยอันควร เยาวชนใช้เวลา

ไม่เป็นประโยชน์ เยาวชนมีความต้องการ อยากได้ อยากมีในวัตถุสิ่งของ เยาวชนมีความคิดในทัศนะที่ยังอ่อนต่อโลก และเยาวชนขาดประสบการณ์แยกแยะทางความคิด คำพูด การกระทำ และแสดงออกไม่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวารีสันติภาพ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเยาวชนมาจากบุคคลต้นแบบพระพุทธเจ้า องค์ศาสดา พระเจ้าอยู่หัวในหลวงรัชกาลที่ 9 และต้นแบบเยาวชนแห่งปี เกรต้า เชนเบิร์ก สาวน้อยรักสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์กรพัฒนาเยาวชนจากด้านความกรุณา มูลนิธิอู๋จี้ ด้านสติปัญญา ยุวพุทธิกสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์แห่งประเทศไทย และด้านรับผิดชอบต่อสังคม มูลนิธิต่อต้านการทุจริต นำมาบูรณาการจนได้แนวทางการพัฒนาตนเอง สู่การทำงานเป็นทีม โดยบูรณาการร่วมพุทธสันติวิธีหลักสติ สันติ และกรุณา ทำให้ยุวารีเข้าใจคุณค่าตนเอง คิดถึงผู้อื่น เป็นกำลัง เป็นแกนนำ ให้สังคม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อได้รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวารีสันติภาพ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวารีสันติภาพ มีหลักการ 2 กระบวนการ 6 และ 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

หลักการ 2 สติ กรรณ อธิบายความว่า การปลูกฝังคุณธรรม “กรรณ” ด้านความอ่อนโยน ให้มีเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยปกติก็จะเริ่มต้นพัฒนาจากภายในใจ ให้เกิดความเห็นใจ สงสาร มีกรรณาให้พ้นทุกข์ แบ่งเบาให้สบาย และบรรลุปเป้าหมาย เราเรียกว่า การทำความกรุณาให้บังเกิดจากความคิดที่มีเมตตา และลงมือกระทำการช่วยเหลือ และเป็นความกรุณาที่เป็นไปด้วยประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น จึงต้องหมั่นเจริญกรรณาด้วยความมี “สติ” มารองรับเหตุแห่งความกรรณานั้น เพื่อขับเคลื่อนการกระทำที่เหมาะสม พอสมควรแก่การงาน ไม่เบียดเบียน มีความสุขขณะกระทำการช่วยเหลือ จนได้ผลลัพธ์คือสันติภาพ ๔ ด้าน

กระบวนการ 6 ที่เป็นคุณลักษณะที่ต้องการ อธิบายความถึง การยิ้มแย้ม ใจเย็น เป็นกัลยาณมิตร คิดถึงผู้อื่น หยิบยื่นแบ่งปัน สานฝันพลโลก มาออกแบบเป็นกระบวนการ คือลำดับการเปลี่ยนแปลง ลำดับภาพตามกรอบความคิด เพื่อให้บรรลุปเป้าหมายการทำงานด้านการพัฒนา มี ๖ ลักษณะ ได้แก่

1. ยิ้มแย้ม หมายถึง ลักษณะท่าทีการแสดงออกที่เกิดจากความสุข สงบจากภายใน และสะท้อนสู่ภายนอกให้เป็นที่พบเห็น คือ การยิ้มแย้ม เป็นลักษณะการสื่อสารทางกายแก่ผู้พบเห็น
2. ใจเย็น หมายถึง ลักษณะบ่งบอกถึงความสงบ อุดหนุน ไม่ตัดสินใจวู่วาม ไม่เพลิดเพลิตตามใจ การอยู่ให้เป็น เย็นให้พอ รอให้ได้กับสภาวะความรู้สึกทางจิตใจ
3. เป็นกัลยาณมิตร ลักษณะการเป็นที่พึ่งที่ติต่อตนเองและผู้อื่น ให้ความเป็นมิตรณะประโยชน์
4. คิดถึงผู้อื่น หมายถึง การมีความรู้สึกนึกถึงผู้อื่น ให้ได้รับความสุขเช่นตน ให้หลุดพ้นจากความทุกข์
5. หยิบยื่นแบ่งปัน หมายถึง การเสียสละในสิ่งที่ตนมี และไม่แสดงอาการหวงแหน ให้ผู้รับการช่วยเหลือได้มีความสุข พ้นทุกข์

6. สานฝันพลโลก หมายถึง โลกที่รอบล้อมตัวเรา ได้แก่ สานฝันตนเอง สานฝันผู้อื่น ให้ได้รับความสุข พ้นทุกข์ ด้วยการลงมือช่วยเหลือ โดยจากความปรารถนภายในใจ และแสดงผลต่อภายนอก ไม่ว่าจะบุคคล อันใกล้ หรือขยายผลต่อบุคคลที่ห่างไกลออกไป

ขั้นตอน 4 ขั้น หมายถึง การลำดับกิจกรรมให้ดำเนินไปตามลำดับ เพื่อให้บรรลุถึงผลลัพธ์

1.ขั้นเปิดใจ การรับรู้ด้วยการสร้างสติให้เกิดการรับรู้อยู่เสมอภาวะปัจจุบัน

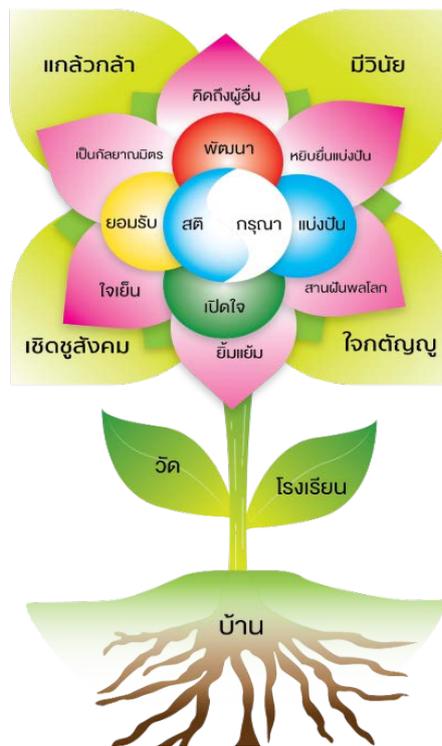
2.ขั้นยอมรับ การใคร่ครวญ ยอมรับ เช่น ความรู้ กติกาในกิจกรรม หรือในชีวิตประจำวัน การเข้าใจ และยอมรับกันในครอบครัว กลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ชุมชน เพื่อลดความขัดแย้งภายในตนเอง และผู้อื่น

3.ขั้นพัฒนา การลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดประโยชน์ หรือให้เกิดทักษะชำนาญการ เพื่อการพัฒนา ศักยภาพในสิ่งนั้น

4. ขั้นแบ่งปัน เป็นส่วนที่ให้ หรือการช่วยเหลือสังคมที่เติมเต็มกันและกัน ให้พัฒนาถึงขั้นสู่สังคมโลก

สรุปผลการฝึกอบรมพัฒนาวุฒานารีสันติภาพอย่างมีกรุณา สู่สังคมสันติสุข และมีสันติภาพในตนเอง เยาวชนหญิงที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมแล้ว ผลสัมฤทธิ์จะเป็นยุวนารีที่สมบูรณ์ด้วยการพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้ (1) บุคลิกภาพดี ร่างกายสะอาด หน้าตายิ้มแย้ม ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความรับผิดชอบ (2) สังคมดี มีวินัย คือ การเชิดชู รักกตัญญูต่อบ้านเกิด ช่วยเหลือแบ่งปัน บริการสังคมด้วยความใจเย็น เป็นกัลยาณมิตร (3) จิตใจ อ่อนโยน เปี่ยมสุข อารมณ์ดี คิดถึงผู้อื่น หยิบยื่นแบ่งปัน มีกรุณาธรรมให้ผู้อื่นพ้นความลำบาก (4) ปัญญาแบ่ง บาน คิดด้วยเหตุผล เข้าใจตนเอง และยอมรับผู้อื่น สามารถเผชิญเหตุการณ์ได้อย่างมีสติกรุณาเพื่อสันติภาพ

องค์ความรู้ใหม่

KARUNA - DHAM MODEL

รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวนารีสันติภาพ

รูปแบบ “KARUNA - DHAM MODEL” มีรายละเอียดดังนี้

หลักการ 2 ได้แก่ สติ กรรณา อธิบายความว่า “สติ” หมายถึง อารมณ์การตัดสินใจ การเผชิญปัญหาที่ใคร่ครวญถึงประโยชน์ตน ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม และกรรณา คือการช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวาย แบ่งปัน “สันติกรรณา” หมายถึง การพัฒนาตนเอง เข้าถึงความสงบ และส่งต่อความปรารถนาดีช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นมีความเดือดร้อน เพื่อให้พ้นจากความลำบากอย่างมีสติ

กระบวนการ 6 ที่เป็นคุณลักษณะที่ต้องการ อธิบายความถึง การยิ้มแย้ม ใจเย็น เป็นกัลยาณมิตร คิดถึงผู้อื่น หยิบยื่นแบ่งปัน สานฝันพลโลก มาออกแบบเป็นกระบวนการ คือลำดับการเปลี่ยนแปลง ลำดับภาพตามกรอบความคิด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานด้านการพัฒนา มี 6 ลักษณะ ได้แก่

1. ยิ้มแย้ม หมายถึง ลักษณะท่าทางการแสดงออกที่เกิดจากความสุข สงบจากภายใน และสะท้อนสู่ภายนอกให้เป็นที่พบเห็น คือ การยิ้มแย้ม เป็นลักษณะการสื่อสารทางกายแก่ผู้พบเห็น
2. ใจเย็น หมายถึง ลักษณะบ่งบอกถึงความสงบ อุดหนุน ไม่ตัดสินใจวู่วาม ไม่เพ็ดลิตเพลินตามใจ การอยู่ให้เป็น เย็นให้พอ รอให้ได้กับสภาวะความรู้สึกทางจิตใจ
3. เป็นกัลยาณมิตร ลักษณะการเป็นที่พึ่งที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ให้ความเป็นมิตรณะประโยชน์
4. คิดถึงผู้อื่น หมายถึง การมีความรู้สึกนึกถึงผู้อื่น ให้ได้รับความสุขเช่นตน ให้หลุดพ้นจากความทุกข์
5. หยิบยื่นแบ่งปัน หมายถึง การเสียสละในสิ่งที่ตนมี และไม่แสดงอาการหวงแหน ให้ผู้รับการช่วยเหลือได้มีความสุข พ้นทุกข์
6. สานฝันพลโลก หมายถึง โลกที่รอบล้อมตัวเรา ได้แก่ สานฝันตนเอง สานฝันผู้อื่น ให้ได้รับความสุข พ้นทุกข์ ด้วยการลงมือช่วยเหลือ โดยจากความปรารถนภายในใจ และแสดงผลต่อภายนอก ไม่ว่าจะเป็บุคคลอันใกล้ หรือขยายผลต่อบุคคลที่ห่างไกลออกไป

ขั้นตอน 4 ขั้น หมายถึง การลำดับกิจกรรมให้ดำเนินไปตามลำดับ เพื่อให้บรรลุถึงผลลัพธ์ความกรรณา

1. ขั้นเปิดใจ การรับรู้ด้วยการสร้างสติให้เกิดการรับรู้อยู่สภาวะปัจจุบัน
2. ขั้นยอมรับ การใคร่ครวญ ยอมรับ เช่น ความรู้ กติกาในกิจกรรม หรือในชีวิตประจำวัน การเข้าใจ และยอมรับกันในครอบครัว กลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ชุมชน เพื่อลดความขัดแย้งภายในตนเอง และผู้อื่น
3. ขั้นพัฒนา การลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดประโยชน์ หรือให้เกิดทักษะชำนาญการ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในสิ่งนั้น
4. ขั้นแบ่งปัน เป็นส่วนที่ให้ หรือการช่วยเหลือสังคมที่เติมเต็มกันและกัน ให้พัฒนาถึงขั้นสู่สังคมโลก ผลลัพธ์ คือสันติภาพ ทั้ง 4 ด้าน หมายความว่า การประมวลผล ประเมิน ติดตามผลของการอบรม ตามแนวพุทธสันติวิธี คือ สันติภาพ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) แก้วกล้า การพัฒนาชุดความคิดที่มีสติเชิงบวก (สติทางความคิด) แบบ Active learning
- 2) มีวินัย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งผลต่อการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ และยอมรับกติกาสังคม
- 3) ใจกตัญญู ความอ่อนโยน กรรณา เคารพ ให้เกียรติ ลดความขัดแย้งในตนเอง และผู้อื่น
- 4) เชิดชูสังคม การรักการแบ่งปัน บริการสังคม ความเป็นแกนนำเป็นที่ยอมรับในศักยภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวารีสันติภาพ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ ซึ่งค้นพบผลวิจัย มีประเด็นที่น่านำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัญหาเยาวชนมาจากหลากหลายสาเหตุ ตามบริบทสภาพปัญหาแตกต่างกันตามพื้นที่ แต่ปัญหาหลักในสังคม ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านฮอร์โมนร่างกาย การเจริญเติบโตทางความคิด และสภาพจิตใจ ซึ่งเป็นปัญหาภาพรวมทางสังคม เป็นปัญหาที่สังคมตระหนักและพยายามพัฒนาส่งเสริมเป็นแนวทางป้องกันเสมอมา และเชื่อมั่นเสมอว่า มนุษย์สามารถพัฒนาให้ดีและมีศักยภาพได้ โดยอาศัยพัฒนาสิ่งแวดล้อม การฝึกให้รักษาสันติภาพอย่างมีกรุณา ทำให้มีจิตใจอ่อนโยนได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 1999) ทำให้การพัฒนาเยาวชนผ่านโครงการวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ เช่น โครงการชยะกรรณ โครงการน้ำสมุนไพร (Karana Drink) แมสสปันสุข เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัย ของอุบลรัตน์ เพ็งสสิต ว่าวัยรุ่นมีการพัฒนาด้านร่างกายการเติบโตอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนัก ส่วนสูงสัดส่วนอวัยวะของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ จึงมักนำวัยรุ่นไปสู่การลองผิดลองถูก การพัฒนาด้านอารมณ์ในวัยรุ่นช่วงปลายจะสามารถควบคุมได้ดีกว่า จึงทำให้อายุที่อายุมากกว่าสามารถเป็นผู้นำน้อง ๆ และเข้าใจระบบการมีผู้นำในทีม (Pengsatit, 1996)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนารูปแบบสำหรับยุวารีสันติภาพ คือ เยาวชนหญิง ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการขยายเขี้ยวร่างกาย ดังนั้น รูปแบบการพัฒนา จึงเป็นลักษณะ Active learning โดยผสมวิธีกับพุทธสันติวิธีแบบเชิงรุก สอดคล้องกับ การเผยแพร่เชิงรุก (Strategic Propagation) เป็นรูปแบบการพัฒนา เมื่อเวลาผ่านไปวิธีการเผยแพร่ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องเกิดความแจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ล้าวกล้า ร่าเริง ซึ่งเข้าในลักษณะธรรมะสะอาด ฉลาดประยุกต์ สนุกมีสาระ (Phra Pramote Vadakovito, 2018) และการพัฒนาที่เข้าถึงจิตใจได้ดีคือการทำหน้าที่กรุณาที่เป็นต้นทางความกรุณาแห่งการรับผิดชอบตนเอง กรุณาเห็นคุณค่าตนเองได้ จึงส่งต่อความรักปรารถนาดีช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Jaruwat Kittiyano (2014) พบว่าสภาวะที่ชวนชวยช่วยเหลือผู้อื่น ที่ตกทุกข์ได้ยาก ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และสังคมได้นั้น มีธรรมอื่น ๆ สนับสนุน มีสังคหวัตถุ เป็นต้นเป็นธรรมที่มีปัญญาคู่กับกรุณาในทาน การแบ่งปัน เข้าใจผู้อื่น จึงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยความรู้ และความดี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า รูปแบบการพัฒนาสันติกรรณสำหรับยุวารีสันติภาพ ต้องเกิดจากการพัฒนาที่เข้าใจ เข้าถึงบริบท สภาพ และช่วงวัย รวมถึงการบูรณาการกระบวนการฝึกอบรมที่ทันต่อโลก ในขณะที่โลกโซเชียลที่อยู่ในมือเด็ก และเยาวชน มีอยู่ตลอดเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้น “ความกรุณา” คิดช่วยเหลือในฐานะเด็ก และเยาวชนที่เป็นกำลังพัฒนาชาติ จำเป็นต้องบ่มเพาะต้นกรรณ คือ คุณธรรมให้เบ่งบาน เพื่อรับมือต่อสิ่งเร้าด้วยการร่วมประสานมนุษย์ สังคมให้พัฒนาชีวิตตน และผู้อื่นอย่างสันติสุข การพัฒนาเยาวชนเพื่อสันติภาพ KARUNA MODEL ที่มี DHAM เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาอย่าง

ยั่งยืน ในแนวทางสันติวิธีของชินชาร์ป กล่าวไว้ว่า ถึงการควบคุมตนเอง เพื่อลดความขัดแย้ง (Sharp, 1979) ดังนั้นจึงนำหลักควบคุมตนเอง เทากับฝึกให้มีหลักสติ หลักการไร้ความรุนแรง สอดคล้องแนวคิดของ Satha-Anand, (2002) มีนัยยะว่า สันติวิธีที่ประกอบด้วยความระงับความรุนแรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เมื่อไร้ความรุนแรง เทากับมี สันติเกิดขึ้น รวมถึงบ่มเพาะให้ใช้สติ ปัญญาหาทางออกจากปัญหา การปราศจากความขัดแย้งเทากับมีกรุณา ทั้งภายใน คือ ตัณหา ทิฏฐิ มานะ และภายนอก ได้แก่ข้อมูล Big data ,ผลประโยชน์ Interest, โครงสร้าง Structure,ความสัมพันธ์ Relation,และค่านิยม Value ดังทฤษฎี Wattanasap, (2004) ได้กล่าวไว้ เป็นลักษณะการต่อสู้กัน หรือการแข่งขันระหว่าง ความคิด ความสนใจ หรือผลประโยชน์ มุมมองหรือรสนิยม ค่านิยม แนวทาง ความชอบ อำนาจ สถานภาพ ทรัพยากร ฯลฯ ทางออกที่ยั่งยืนสำหรับตนเอง และผู้อื่น ที่ต้องปราศจากค่านิยมที่ผิด ย่อมมาจากความกรุณาที่มาจากภายในก่อน สอดคล้องกับความมีเมตตาที่เป็นสากล คือแผ่ความรู้สึกร่วมกันเป็นมิตรไมตรี มีความรักความปรารถนาประโยชน์สุข แก่มนุษย์ทั่วทุกคนเสมอเหมือนกัน โดยไม่มีการจำกัดหรือแบ่งแยก ทำให้ความกรุณาให้ผลมากต่อสังคมสันติสุข Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1999)

สรุป

สรุปรูปแบบตามหลักการศึกษารวบรวม โดยวิธีการประมวลข้อมูล ประสานวิธี ประยุกต์วิเคราะห์ สังเคราะห์กับบริบท สภาพปัญหา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในงานวิจัย สำหรับยุวนารีสันติภาพ ตามแนว KARUNA (กรุณา) หมายถึง ยุวนารีที่มีคุณลักษณะ การยิ้มแย้ม ใจเย็น เป็นกัลยาณมิตร คิดถึงผู้อื่น หยิบยื่น แบ่งปัน สานฝันพลโลก ยุวนารีสันติภาพ จะต้อง KARUNA เป็นคุณลักษณะ มีรอยยิ้ม ที่มีเมตตาธรรมสร้าง ความเป็นมิตร คือกัลยาณมิตร มิตรที่แนะนำประโยชน์ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความเดือดร้อนทั้งทางกาย และจิตใจ ยุวนารีสันติภาพใจเย็นพอที่จะยอมรับการอบรมสั่งสอนที่ควรค่า ทนต่อคำไม่เกิดประโยชน์ ไม่ชอบใจ

จากการประเมินผล และติดตาม พบว่า มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น ได้แก่ (KARUNA - DHAM MODEL) นอกจาก KARUNA แล้วยังพบว่า การพัฒนายุวนารีสู่ความยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย และความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ส่วน DHAM = ธรรม ในบาลี ธุ ธาตุ ในความทรงไว้ ซึ่งในงานวิจัย หมายถึง พัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน ความกรุณาเป็นนามธรรมที่เป็นเป้าหมาย ชัดเกล้าให้ยุวนารีได้มีความกรุณาเพื่อสันติภาพ ต้องอาศัยการทำซ้ำ ต่อเนื่อง หมายถึง การพัฒนา Developing ประกอบด้วย ครอบครัวของยุวนารี Housing วัด โรงเรียน ที่เป็นส่วนเสริมแรงภายนอก Advantage และการมีส่วนร่วมของชุมชน Mix community เห็นถึงความสำคัญ ส่งเสริมให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นจุดยึดโยงความกรุณาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ “ต้นกรุณา” ได้พัฒนาเติบโต เพราะมีราก ใบ และลำต้น ด้วยการเสริมแรงให้ต้นกรุณาแบ่งบานในอำเภอปรังค์ กู่เติบโตอย่างยั่งยืนโดยธรรมเป็น KARUNA – DHAM

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เห็นพัฒนาการด้านความกรุณา และความมีสันติภาพในตนเอง การปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม และการนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ควรมีการนำกิจกรรมไปใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ความกล้าแสดงออก ภาวะผู้นำ การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระทางสังคม

1.2 จากการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มทดลอง ทำให้ทราบว่าแรงจูงใจภายในของยุวนารีมีมากพอหลังจากอบรม ดังเห็นได้จากกรมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่บ้าน (ครอบครัว) วัด โรงเรียน ชุมชน ส่งผลมากต่อการสร้างความยั่งยืน และพัฒนาในศักยภาพเชิงบวกให้สูงขึ้น

1.3 หลังการฝึกอบรมพัฒนายุวนารีสันติภาพ ผู้วิจัยได้มีการขยายผลการนำไปใช้ โดยการเปิดศูนย์พัฒนาเยาวชนด้านสันติกรรณา อันจะนำไปสู่การเกิดประโยชน์ในวงกว้าง โดยผู้วิจัยเปิด “ชมรมยุวนารีสันติภาพอย่างมีกรุณา” ให้แก่เยาวชนหลังจากจบการฝึกอบรม เพื่อเป็นพื้นที่รองรับการสร้างความคิด และเป็นแนวป้องกันเยาวชนให้ปลอดภัยในการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาด้านภาวะผู้นำ และการกล้าแสดงออกอย่างมีธรรมาภิรมย์ ให้กับเยาวชน ผู้เป็นอนาคตของชาติ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาด้านการบำเพ็ญตามทศบารมีในกลุ่มเยาวชนชาย ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาพฤติกรรมค่อนข้างมาก ตามแนวสัลเลขธรรมอย่างพุทธสันติวิธี

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาสันติกรรณาให้กับเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง หรือ กลุ่มที่มีปัญหาพฤติกรรม เพื่อลดความรุนแรงในการดึงเยาวชนออกจากพื้นที่เสี่ยงทางโลกโซเซียล

References

- Phra Brahmaganabhorn (P.A. Payutto). (1999). *Sustainable Development*. Bangkok: Komolpublishing.
- Pengsatit, U. (1996). *Development Psychology*. (3rd ed.). Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Phra Pramote Vadakovito. (2018). *A Model of Development an Ideal Expert in Peace by Buddhist Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayuthaya.
- Phra Jaruwat Kittiyano. (2014). *A Study of Karunabhavana (Compassion Development) in Theravada Buddhism*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayuthaya.
- Sharp, G. (1979). *Gandhi as a Political Strategist*. Boston: Porter Sargent Publishers.
- Satha-Anand, C. (2002). *Teaching Materials 10101 peace Studies. Non-Violence*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

Wattanasap, W., & Wattanasap, R. (2004). *Resolving conflicts in educational institutions*. (3rd ed.). Bangkok. Phrapokkhlaio Institute.

Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1999). *The view on world peace through olden days of globalization*. Bangkok: Dharmasarn Printing.

Thai Health Promotion Foundation. (2019). *Annual Report Thai Health 2019*. Retrieved May 3, 2020, from <https://www.thaihealth.or.th/Books/651/%B8%9E+%28%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B8%AA.%29.html>.